

Együttműködési megállapodás

Pénteken — a jegyzőkönyv aláírásával — véget ért a magyar—jugoszláv mezőgazdasági együttműködési albizottság növénytermesztési munkacsoportjának Kecskeméten megtartott ülése. A négynapos tanácskozáson eredményesnek értékelték a két ország tudományos intézeteinek, termelőgazdaságainak eddigi együttműködését, amit a jövőben tovább bővítenek. A fajtakísérleti intézetek eddigi kapcsolata révén 61 jugoszláv növény honosítanak hazánkban és 18 magyar fajta vizsgázik a szomszédos országban. Az újabb jegyzőkönyv szerint mindkét fél szorgalmazza a tudományos együttműködést, a fajtakísérletek egyeztetését.

Bővíti a búza, a kukorica, a napraforgó, a lucerna, a vöröshere és más vetőmagok cseréjét, s kiterjesztették a kooperációt a természeti technológiák kölcsönös cseréjére. A Kecskeméti Zöldégetéstudományi Kutatóintézet és a zentai kombinát között a gombatermesztésben és a szakemberképzésben alakul ki együttműködés, a Bácsalmási Állami Gazdaság és az újvidéki kutatóintézet pedig a napraforgó-vetőmag szaporításában működik együtt. A kecskeméti központi Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet és az Újvidéki Szőlő-, Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Kutatóintézet is fejlesztési kapcsolatát.

Pénzügyi konferencia

A gazdaságos termelési és termékszerkezet, a hatékonyságnövelés, az egyen-súlyjavítás, és a következő tervidőszakra való felkészülés jegyében tartják a harmadik vállalati pénzügyi konferenciát augusztus 28—30. között Pécsen — jelentették be a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság pénteki sajtótájékoztóján. A háromnapos tanácskozáson egyebek között a jövedelemszabályozás és az anyagi érdekelttség új vonásairól, a hitelpolitikáról és a hitelezési gyakorlatról tájékoztatják a vállalati pénzügyi vezetőket.

Egy gazdasági vezető gondoljai

Valószínűleg százak foglalkoznak manapság hazánk gazdasági nehézségeivel. Talán nem túlzás azt állítani, hogy az ország népe mostanában hosszabban néz önmagába, mint eddig bármikor, s tűnődik: a meglehetősen nehéz helyzetből merre vezet a kiút. Az egyik ember sötétebben lát, s csak a szocializmus távoli jövőjét illetően optimista, a másik meg úgy véli, ma sincs itt különösebb baj, csak megint átestünk a ló túlsó oldalára. Abban azonban minden tisztességes honpolgár megegyezik, hogy cselekednünk kell. Mert a lentől fölfelé, vagy a fentől lefelé mutogatás csak haszontalan időpazarlás lenne. Mitagadás, egy kissé megszaladtunk az életszínvonalal, amint mondani szokás, hosszabban nyújtózkodtunk, mint ameddig ért a takaró. Azt képzeltük, ezután lakodalmas menet lesz a sokat emlegetett fejlett szocializmus építése, nekünk nem árthatnak a nyugati piaci nehézségek, jóllehet tudtuk, hogy mivel nemzeti jövedelmünknek közel 50 százalékát a nemzetközi kereskedelemről realizáljuk, különösen sebezhetőek vagyunk. Mindez azonban szelvény-hosszában megtárgyaltuk már, s mind az irányító szervek, mind a tárgyalogatos itéletű lakosság egyetért abban, hogy közös gondjainkat együttes erővel kell enyhíteni.

Igen, de hogyan? Hol fogunk hozzá? Erről beszélgettünk az egyik jelentős szegedi üzem vezetőjével. Ott volt a pusztaszeri nagygyűlésen, hallotta Németh Károly szigorú beszédét, miszerint az, akire emberek sorsa van bízva, legjobb tudása szerint köteles gondoskodni a feladatok végrehajtásának feltételeiről. Azt mondja, egyetért az elhangzottakkal teljes mértékben, kész is rá, hogy még intenzívebben dolgozzék, csak szerinte ez a szándék olykor kevés önmagában. És ezzel azt is hangsúlyozza, hogy a nehézségektől kár mindig a végrehajtó, a ter-veket megvalósítani igyekvő

gazdasági vezetőket hibáztatni, ahogyan azt a rádió és a sajtó is csinálja. Ő is tudja, hogy akadnak kezdeményezni képtelen, már szinte semmit nem akaró, szűkebb vagy tágabb hatáskörű fásult felelősök, a többség azonban korántsem ilyen. Állítja, hogy az élre állítottak zöme feszül a tenni vágyástól, meg szeretné mutatni, mire képes a népgazdasági egyensúly javítása érdekében, gyakran azonban tehetetlennek érzi magát, s ez rettenetesen idegesíti.

Nehezen tudja például megmászni ő is a gátakat, az olyan rendelkezéstartásokat, amelyek jelenlegi formájukban már nem egészen felelnek meg céljainak, sőt olyanok is akadnak, amelyek úgyszólván használhatatlanok. Komolyan vették ők is a létszámcsoökkentést, s a szétszórt miniszterekbe egy-egy embert állítottak felügyelőnek. Jön a munkavédelmi felügyelő, s kijelenti, hogy két személyre van szükség. De honnan vegyenek manapság vagy negyven új munkaadót? Különben is, éppen azért automatizáltak, hogy kevesebb létszámmal, vagyis gazdaságosabban termelhessek meg az országnak rendkívül szükséges nyersanyagot. Nagyon szép és fontos dolognak tartja a munkások védelmét, de figyelembe kellene venni, hogy a korszerű berendezések biztonságosabbak, szinte teljesen kizárt a balesetveszély.

Úgy véli, a Munka Törvénykönyvének egyik-másik passzusát is érdemes lenne felülvizsgálni, különben nem tudnak megszabadulni azoktól, akik sorozatosan felelőtlenek. Megtörtént, hogy amikor az egyik dolgozózt más, fontosabb munkahelyre akarták átirányítani, az kijelentette: nem fogadja el, inkább kilép. El is ment. Gondot okoz továbbá, hogy a vezető náluk csak figyelmezhet, de jutalmazási joga nincs — ez a felsőbb szervek hatásköre. Mivel a szegedi üzem — bár évente sokmillió forintos eredményt produkál — nem képezhet fejlesztési és részesedési ala-

pot, s így nincs arra mód, hogy például egy részlegvezető kifogástalan helytállását anyagilag is elismerjék. Sok vitára ad okot, hogy egy fizikai állományba sorolt csoportvezető gyakran több pénzt keres, mint a művezető, vagy az üzeme-gység irányítója. Az utóbbiak elismerik ugyan, hogy számos kitérítést és lakást kaptak már jó munkájuk elismeréseként, mégis nehezen nyugszanak bele a visszas helyzetekbe.

És itt vannak az úgynevezett szabályozók. Általában hasznosak, szükségességük vitathatatlan. A sok tiltó rendelkezés azonban olykor akadályozza érvényesülését. Elég csak a védőruhát-ügvet említeni. Egységesítettek a dolgozók védőruháját. Bárki otthon is használhatja, s ha így hamar elkopik, jönnek, hogy cseréljék ki, adjanak újat helyette. Alighanem jobb lenne, ha a cég kifizethetné az árat, vegye meg ki-ki magának a ruhát, s használja ott és akkor, amikor akarja. Így nem kellene adminisztrálni sem. Ugyanígy lehetne csinálni az ebédjegy-hozzájárulással: most három adminisztrátor könyveli, nyilvántartja, osztogatja, de ha beletennék az ebédhez járó pénzt fizeteskör mindenkinek a borítékjába, csökkenteni lehetne a papírmunkát. Talán lenne, aki szalonnát falatozna meleg étel helyett, de ehhez kétségtelen joga van, s leg-alább nem érezné, hogy agyonszabályozzuk az életet.

Gyakran éri az üzem vezetőjét az a vád, hogy nem gondoskodik az anyagellátásról. Mintha az pusztán hanyagságon múlna! Csakhogy létezik importstóp, késedelmes anyagszállítás, hiába küldték el idejében az igénylést. Bizony a zavartalan munkamenet feltételeit ez esetben a legjobb akarattal sem képesek megteremteni. A beosztott vezetők egyre-másra panaszkodnak, hogy ők ugyan dolgozni szeretnének, hisz a kifogástalan munkavégzés boldogítja igazán az embert, de egyes régebbi rendelkezések megkötik a kezüket. Az adminisztráció egy része kétségtelenül fölösleges. Az egyik osztályon — illetékesek kérésére — megszüntettek két adminisztrátort állást. Zokszó nélkül tudomásul vették, és azóta bizonyos jelentések nem készültek el. Odafentről nyolc hónap múlva észrevételezték, hogy nem kapják az aktákat. Mondták, hogy ez természetesen, hiszen leálltak azok küldésével, nincs aki csinálja. Azóta is csend van, ami azt jelenti, hogy azok a kimutatások nem hiányoznak senkinek.

Természetesen kényelmes-ség is tapasztalható, elég feltűnő jelenség ez manapság mindenfelé. Megsérült az egyik gép, s óriási cirruszt okozott a körletben. Ilyenkor az a szokás, hogy mindenki a fedélzetre. A művezető azonban ahelyett, hogy odaszaladt volna intézkedni, határidős kimutatásokkal babrált az irodában. Tehát? Valószínűleg vannak az elhangzottakban vitatható részek, hisz az egyes ember soha nem mondhat szentenciaszerű bölcsességeket, de a tenni akarás türelmetlensége kétségkívül érződik az egész monológból. Egy biztos: valóban közös erővel kell legyűrnünk az átmeneti nehézségeket, és végeredményben lényegesen megjavítani a gazdaság egyensúlyát. Muszáj hogy érezzék ezt azok is, akik a javakat állítják elő, de azok úgyisint, akik a rendelkezéseket fogalmazzák, a külkereskedelemben dolgoznak, vagy a beruházásokért felelősek.

Igricz Zsigmond

F. Nagy István

Vizes lajtól a turbóig

Százéves a szegedi tűzoltóság

Tűz! Tűz! Súlyosan kóndulnak a vészharangok Szegeden. A gyerekek az utcára tódulnak. Az asszonyok félrehúzzák a fazekakat a tűzhelyről. A foltosóvarga abbahagyja a munkát, vödöröket ragad s rohan. Az emberek itt is, ott is összegyűlnek, izgatottan tanácskoznak: vajon hol, mi ég... 1748 májusát írjuk. Hiába az összefogás, az önkéntes tűzoltók gyülekezete; a Palánkban 61 házat falt fel a tűz.

1749-ben Alsóvárosban 66 ház lett a tűz martaléka — tovább tallózza a dokumentumokban —, 1792-ben 200 ház égett le. 1813-ban Felsővárosban, a minoriták zár-dája mellett ütött ki tűz. Nyolcvan házat s temérdek jószágot emésztett fel. A kárvallottaknak mindenki elvesztett. 1836 augusztusa: a Sándor utcában egy óra alatt 90 ház hamvadt el.

„A tűzveszélyeket pipázásból eredőnek tartották, ezért az 1720. évi december 1-én kelt szabályrendeletnél fogva a nyilvános pipázást úgy a polgári, mint a katonai rendnél 6 forint bírság terhe alatt tiltották. Ha a tűzvesz okozót kifürkészni lehetett, a büntetés sohasem maradt el. 1734. február 26-án Markó Lázó gondatlansága következtében néhány ház leégett, most már harmad-fzben kimért 50—50 botlítésre ítélték...” — olvashatjuk a korabeli krónikás sorait.

Am hiába a szabályrendelet, hiába a pénzbüntetés és a botlítés. A tűzesetek az elkövetkező esztendőben is szaporodtak. 1879-ben, a nagy árvíz idején kigyulladt a gyufagyár, majd a Pick-féle likörgyár. A város tanácsa — okulva abból, hogy az önkéntes tűzoltó-egyesületek megfelelő felszerelés s szerveztség hiányában nem képesek a tüzeket gyorsan el-fojtani — 1879-ben határozatban mondta ki a hivatásos tűzoltóság megszervezését. Augusztus 27-én harmadéket tűzoltót fel is fogadtak. Ime, a „születésnap”, amelyre most, száz év elteltével emlékezünk.

Megalakult tehát Szeged hivatásos tűzoltósága. Az első parancsnok, Gaskó János azonban még eléggé szegényes technikával vonulhatott csapatával a tűzhöz. Volt többek között három, gumiszelepes, álló hengerű mozdonyfecskendőjük, négy víz-szalajtuk, s ugyancsak négy hordozható, tragacs fecskendőjük. A testület saját lovak felett nem rendelkezett. A város elfogatást használták.

Bizonyos értelemben változást hozott az 1904-es esztendő. Ez év őszén fejeződött be az új vízmű építése. Ettől kezdve a városnak a nagykörúton belül található utcáin, körülbelül 64 kilométeres útvonalon 288 tűz- és

Tűzoltók — gyakorlaton

117 locsolócsap állt a tűzoltóság rendelkezésére. 1904 más szempontból is nevezetes dátum a tűzoltóság történetében. A parancsnokság keretében akkor nyílt meg Szegeden a városi mentőállomás.

1912 januárja újabb mér-földkő. A „város nagyon érezte egy olyan szervezetnek a hiányát, amely egyrészt a közegészség nagy ügyét szolgálja, de ezzel egy időben a város külső szépségén is hatalmasat lendíthet”. Így jött létre — ugyancsak a tűzoltó-parancsnok irányítása alatt — a városi köztisztviselési hivatal. 1920-ban a tűzoltók már „autószerekkel vonultak a tűzhöz”. Az elkövetkező években — a motorizáció fejlődésével — új és új fecskendőket, tűzoltókocsikat szereztek be. A második világháború idején a felszerelések, a gépkocsik többségét katonai célra lefoglalták. A felszabaduláskor így szinte mindent újra kellett kezdeni.

1948 is a nevezetes dátumok egyike. A tűzoltók ekkortól „csak” a tűzoltással, a tűz megelőzéssel foglalkoznak. A mentő és a KÖJÁL-szolgálatot kivonták a parancsnokság hatásköréből. Ezután már az utánpótlás biztosítására, a szakmai képzésre is gondolhattak. A szegedi tűzoltóság történetének új fejezetét a korábbinál könnyebb felvázolni. A mai technika kialakításában nagy szerepe volt és van az olajnak. Az algyői szénhidrogén-medence feltárásával kapcsolatban új, a korábbiaknál jóval hatásosabb, könnyebben kezelhető tűzoltóeszközöket, „mindentudó” kocsikat alakítottak ki. Ezek egy része — köztük a 168-as kútkitörésnél is sikeresen vizsgázott turbógenerátor egyik változata — Algyőn „állomások”. A modern, URH-val felszerelt tűzoltókocsik Tűjelzéssel megkülönböztetett családjából a szegedi parancsnokságon több is talál-

ható. A legújabb, mely 6000 liter víz szállítására alkalmas — a víz mellett habbal, porral is olt, bepített hab-víz ágyúval is rendelkezik —, a napokban érkezett Szegedre.

Ladányi Zsuzsa

Fizetett ellenség?

A vezető, amint ez a fehér asztal mellett szinte megszokott, emelt hangulatban volt, s alighanem viccnek szánva így mutatta be a vállalati belső ellenőrt: a fizetett ellenségünk. Am az pillanatig sem kétséges, hogy a mosoly felmentő álarcá mög rejtett csipkelődés nem ritkán mélyről fakadó meggyőződést, vagy legalábbis a támadhatatlan könnyedséggel ejtett szavak tartalmával való egyetértést takar. Arra pedig igencsak alkalmas, hogy a laikus közvéleményt észrevétlenül ráhangolja a maga sugallt igazára.

Ellenőr, revizor — ügyeletes hátramozdító, kukaoló bürokrata, kákán is csomót kereső könyvkövéd. Valljuk be, manapság még sokkal inkább hajlamosak vagyunk az efféle kifejezéseket kritika nélkül elfogadni, csak mert hozzánk az jut el: hibát talált az ellenőr, büntetést kap valaki. Aztán ki tudja, miért, többször állunk egyéni ítéleteinkkel betyár-becsületből a mulasztó „szegény szenvedő” mellé, mint a fáradságos munkával a közösség érdekét képviselő revizor mellé. Gyakran hallani a gazdasági egységeken megjelenő ellenőr látán „még csak ez hiányzott”, s ha netalán mindent rendben talál, fölényes, sértett hiúságtól szikrázó megjegyzések kísérik az eltávozót. Csak

azért, mert a munkáját végezte.

Hibás szemlélet, mely egy-fajta társadalmi tudathasadást takar. Mintha nálunk kétféle ember lenne: a jó, meg az ellenőr. A fizetett hibavadász, a hivatásos rászóló.

Bömböl a rádió a vonaton, rongálják a vasúti fülkét? Majd a kalauz! A rendcsinálás az ő dolga. Bliccelők a villamoson? Majd az ellenőr. Megbünteti. Szemünk előtt lopnak az önkiszolgálóban? Miért nem veszi észre az eladó! Nem én, nem te, nem mi — a társadalom. Majd ő, majd ők. Aki erre kijelöltünk, akit megfizetünk —, de a ki-nak nincs benne munkaköri leírásukban, hogy mindezért kötelesek eltűnni a szemé-lyüket sértő megjegyzéseket, a fel-fellobbanó ellenszenvet, amely épp a munkavégzésüket befolyásolja. Azt, amiért alkalmazzuk őket. A kör bezárul, kitörni nem könnyű belőle.

Amíg értékeink védelmében érzett kollektív lelki-ismereti felelősségünket átruházzuk rájuk, amíg úgy érezzük, a közösség érdekeit sértőkkel szemben „nem sikk” a kiállítás, s amíg bocsánatos bűnnek tartjuk az apróbb szabálytalanságok fölélt szemet hunyó cinkössé-göt, addig nem dicsekedhetünk az ellenőrök megbecsülésével.

Vezetés és ellenőrzés. Sok munkahelyen szakadék van közöttük, mert hálásabb a népszerű feladatokat vállalni, s kiadni a kevésbé szimpatikus intézkedések végrehajtását ellenőrizni — más-nak. Gazdasági életünkben a szigorúbb feltételekkel való alkalmazkodás napjait éljük, s ezzel együtt jár a feladatok pontosabb, következetes végrehajtása, de egyben ellenőrzése is. Rá kell jönnünk: önmagunkat csapjuk be a nagyvonalúskodó, mindent elnéző gondolkodás-móddal, s azzal, ha a közö-ség érdekeit védő ellenőroket idegenekként kezeljük a munkahelyeken. A belső ellenőr a vezetés segítője — a visszajelző a döntések végrehajtásáról.

Ezt a felfogást erősíti az az országos rendezvény is, amely tegnap ért véget Szegeden, I. Nyári Ellenőrzési Akadémia címmel. A hagyományteremtő kezdeményezés a szakmai ismereteken túl foglalkozott az ellenőrzés emberi tényezőivel is, ami pedig nem közömbös a felelős revizori munkát végző dolgozók közérzete szempontjából sem. Konferencia volt az ellenőrzésről ellenőroknak — s vezetőknak. Talán ők tehetnek legtöbbet azért, hogy (akár fehér asztal mellett is) így mutassák be a revizort: a fizetett lelki-ismeret.